

Jaarverslag 2022

Inhoud

Groningen krijgt een kans, een gouden kans om te bouwen aan een splinternieuw museum over de rijke Groninger geschiedenis: Museum aan de A. Een zelfbewust museum dat met lef de verhalen van Groningen vertelt en de geschiedenis verbindt met de opgaven van vandaag. Een museum dat agendeert, verrast en inspireert. Hier staan de deuren open voor een brede doelgroep van binnen en buiten Groningen.

Voorwoord	05
01 Publiek, presentatie en educatie	08
02 Vernieuwbouw: Bouwen aan Museum aan de A	21
03 Collectie	24
04 Marketing en communicatie	30
05 De mensen, de organisatie en de governance	34
06 Bedrijfsvoering en financiën	41
07 Giften en donaties	43

Voorwoord

Algemeen

Op 1 januari ben ik door de Raad van Toezicht benoemd als interim directeur bestuurder. Mijn belangrijkste taak was in 2022 om de transitie te bewerkstelligen en zichtbaar te maken. Van het Noordelijk Scheepvaartmuseum, met de focus op de maritieme geschiedenis van Noord-Nederland naar Museum aan de A, met de focus op de geschiedenis van Groningen, stad en provincie. Vanaf 1 juni is mijn interim-overeenkomst omgezet naar een vast dienstverband.

Inhoud

De inhoudelijke verandering naar Museum aan de A heeft consequenties voor de organisatie, de collectie, de programmering, de educatie en de communicatie. En natuurlijk ook voor de (ver)nieuwbouw, de omvorming van het museale complex naar een toegankelijk gebouwencomplex met een nieuwe vaste presentatie en met meer vierkante meters voor programmering van tijdelijke tentoonstellingen. Als de vernieuwbouw van het museumcomplex eind 2025 een feit is, hoort daar ook de historische ontmoetingsplek (HOP) bij als locatie voor een aantal lessen voor studenten van Noorderpoort en met veel ruimte voor activiteiten als theater, lezingen, workshops, muziek, etc. In 2022 hebben we al meer activiteiten op dit vlak georganiseerd met bijvoorbeeld Noordstaat en Stichting Pittig Gekruid. De bestaande samenwerking met de Koninklijke Vereniging voor Volksvermaken is uitgebreid.

Covid en bezoekers

De eerste weken van 2022 was het museum gesloten in verband met de Covid-19 (corona) uitbraak en de daaraan gekoppelde lockdown. Het gevolg daarvan was dat ook randprogrammering en andere publieksactiviteiten niet konden doorgaan. De bezoekerscijfers in 2022 zijn bijna op het niveau van voor de coronaperiode waarbij opvalt dat bezoekers de weg naar activiteiten sneller hebben gevonden dan naar tentoonstellingen. Vanaf de opening van de nieuwe tentoonstellingen in juni en augustus trok het goed aan, maar toch iets minder dan gehoopt. Dit geldt voor de gehele museale sector.

Organisatie

In het verslagjaar heeft de bedrijfsvoering veel aandacht gevraagd. Er is een nieuw administratieprogramma aangeschaft: AFAS. Omdat de implementatie daarvan in september niet goed liep is besloten tot het aantrekken van een interim-bedrijfsvoerder. In samenwerking met Bureau Dageraad Advies zijn de functiebeschrijvingen uit 2020 herijkt. Dit was nodig omdat er vanuit de organisatie signalen kwamen dat er op sommige punten onduidelijkheid was over rollen, taken en verantwoordelijkheden. N.a.v. de herijking is ook de titel van een aantal functies aangepast in bijvoorbeeld *hoofd educatie* i.p.v. *coördinator educatie*. Dit, omdat in een klein museum als het onze, de medewerker vaak ook mede het beleid bepaalt en

dus vergelijkbare werkzaamheden doet als het hoofd van een afdeling in een groot museum. De cyclus van start-, voorgangs- en beoordelingsgesprekken is gestart en in de tijd is het nu zo uitgezet dat we in 2024 weer nominaal lopen. De update van het personeelshandboek is voltooid; ook het vrijwilligersbeleid is geformaliseerd en het vrijwilligershandboek is parallel aan het personeelshandboek opgezet. Beide handboeken vertalen we in taalniveau B1, zodat het begrijpelijk is voor iedereen. We hebben een aantal cursussen en trainingen georganiseerd voor alle betaalde medewerkers. Deze trainingen zijn erop gericht om als een sterk en hecht team de toekomstige veranderingen tegemoet te kunnen treden. Ook voor de vrijwilligers is een aantal trainingen en masterclasses georganiseerd.

Omdat de bedrijfsvoering veel aandacht vroeg is de samenwerking met het Groninger Museum op dit gebied geïntensiveerd. Samen met de interim-bedrijfsvoerder en de zakelijk directeur van het Groninger Museum onderzoeken we hoe samenwerken in de backoffice gestalte kan krijgen.

Verandering zichtbaar maken

Het museumteam heeft hard gewerkt om de verandering naar Museum aan de A zichtbaar te maken. Het interieur is opgefrist met behulp van de huismeester en vrijwilligers. Er is een tijdelijke huisstijl ontwikkeld in samenwerking met het Groningse vormgevingsbureau G2K. Er zijn nieuwe foto's van een aantal collectiestukken gemaakt door Arjen Verschoor, de fotograaf die ook voor het Groninger Museum werkt. Een deel van deze foto's staat ook op onze nieuwe *one-pager* website gemaakt door de websitebouwer Slash/2: www.museumaandea.nl. Er is een begin gemaakt met een volwaardige website onder dezelfde naam.

Tentoonstellingen en activiteiten in stad en provincie

De tentoonstellingen in 2022 hebben we op een nieuwe plek in het museum, met behulp van professionele vormgevers en belichters naar een hoger ambitieniveau getild.

We hebben *Slavernij. En de Groningers?* getoond op de eerste verdieping van het Canterhuis. Er is samengewerkt met het Gronings vormgevingsbureau 212 Fahrenheit (nu Paul&Albert) en met Lichtpunt voor de belichting. Voor de tentoonstelling is de filmzaal door de huismeester en een aantal vrijwilligers opgeknapt. De vaste opstelling is onder leiding van de conservator uitgeruimd en de objecten uit deze zalen zijn naar het depot vervoerd. De zalen zijn ontdaan van vitrines uit de jaren 70 van de vorige eeuw; ook is UV-werende folie op de ramen aangebracht en zijn allerlei eerdere toevoegingen verwijderd. De randprogrammering is zowel georganiseerd in het museum als in verschillende culturele instellingen in de provincie, bijvoorbeeld een lezingenserie i.s.m. Biblionet over de gevolgen van slavernij. Voor de tentoonstelling *Welkom in 1672! familie-doe-tentoonstelling* over Bommen Berend is de zolder uitgeruimd en zijn ook daar vitrines verwijderd. Deze tentoonstelling is vormgegeven door InOntwerp uit Assen, de belichting is eveneens door Lichtpunt gedaan samen met onze vaste vrijwilliger voor alle elektra. In de randprogrammering bij deze tentoonstelling is in Zuidwolde een *Boeskoolfestival* georganiseerd en een fiets- en wandelrouteboekje gemaakt in samenwerking met Historische Vereniging gemeente Bedum, de Oranjevereniging Zuidwolde, Stichting Platform Zuidwolde en VVV Bedum. De voorgenomen tentoonstelling *Op de vlucht voor de bevrijders. Van het Scholtenhuis naar Schiermonnikoog* in het kader van de viering van 75 jaar bevrijding, die eerder niet door kon gaan, is in overleg met het Oorlogs- en Verzetscentrum verplaatst naar 2025 (80 jaar bevrijding).

Voor onze activiteiten was in 2022 veel belangstelling. Ketu Koti trok maar liefst 600 bezoekers op een dag naar ons museum en *WinterWelVaart* was voor het eerst sinds corona weer helemaal terug in stad en provincie met, in de stad, 33.000 bezoekers. In alle activiteiten wordt de samenwerking gezocht met de erfgoedinstellingen in de provincie. Zo is de *Groninger Niet Weggooien Tour* georganiseerd in samenwerking met twee verschillende oorlogsmusea in Groningen. We zorgden er bovendien voor dat

de provincie vertegenwoordigd is in onze programmering voor jaarlijks terugkerende evenementen zoals *Groninger Museumnacht*, *Open Monumenten Dagen*, *Dag van de Groninger Geschiedenis*, *Sint-Maarten*, *Sinterklaas* en *WinterWelVaart*.

(Ver)nieuwbouw en herinrichting nieuwe vaste presentatie

Met het Ontwerpteam zijn grote stappen gezet. Het structuurontwerp is door architectenbureau vector-i opgeleverd en de omgevingsvergunning voor het monumentendeel van het museum is eind 2022 aangevraagd en ontvankelijk verklaard. Zoals het er nu uitziet zal het museum vanaf januari 2024 dichtgaan in verband met de (ver)nieuwbouw; we richten ons daarom nu op het vernieuwen van de vaste presentatie en op het ontwikkelen van de programmering van tijdelijke tentoonstellingen vanaf de heropening eind 2025 tot en met 2028.

In 2022 is de *werkgroep nieuwe vaste presentatie* gestart met daarin vertegenwoordigers van het Groninger Museum, de Groninger Archieven, Noorderpoort en natuurlijk Museum aan de A. Ook is de fondsenwerving voor de nieuwe vaste presentatie van start gegaan.

Collectie

In het kader van de vernieuwbouw en de koerswijziging is in 2022 veel aandacht uitgegaan naar het uitruimen van het Jhr. Rhijnvis Feithhuis en het maken van een plan voor de uitruiming van het Gotisch Huis in 2023.

Winkel

Met minimale middelen is de winkel aangepakt: een groot aantal vitrines is verwijderd en er is zoveel mogelijk meubilair wit geschilderd. Het merendeels maritieme assortiment is inmiddels vervangen door een assortiment dat meer gericht is op Groningen. Dit hebben we samen met Marketing Groningen/De Groningen Store gedaan

Coalitieakkoord

De doelstellingen van Museum aan de A om toegankelijk, laagdrempelig, bereikbaar en inclusief te zijn/worden sluiten perfect aan bij het coalitie-akkoord van het in 2022 gestarte college:

'Groningen is een aantrekkelijke, bruisende gemeente met een prachtig cultureel aanbod op het gebied van klassieke muziek, pop en urban, beeldende kunst, podiumkunsten en (cultuur)historie. Dat kunnen we beleven in (...) het Groninger Museum, het Museum aan de A, het Groninger Forum (...) en vele andere cultuurdragers die Groningen rijk is. Dit trekt zowel onze eigen inwoners als ook een regionaal, landelijk en internationaal publiek aan en daar zijn we trots op. (...) Cultuur moet dus bij uitstek toegankelijk, inclusief, bereikbaar en laagdrempelig zijn. (...) De Groninger geschiedenis, taal en cultuur koesteren we. We investeren in erfgoed en cultuurhistorie, waarbij we aandacht hebben voor cultuurhistorisch landschap en haar waardevolle elementen.'

Tot slot

Het gehele museumteam van medewerkers en vrijwilligers heeft hard gewerkt om de veranderingen naar Museum aan de A zichtbaar te maken. De consequenties van de veranderingen hebben impact op alle onderdelen: de organisatie, de collectie, de programmering, de educatie en de communicatie. Veel dank daarvoor!

Nicolette Bartelink
Directeur bestuurder Museum aan de A
Maart 2023

Publiek, presentatie en educatie

01

In 2022 hebben we extra ingezet op een tentoonstellings- en activiteitenprogramma gebaseerd op onze kernwaarden. Door met lef op een verbindende manier tentoonstellingen en activiteiten te programmeren, die gaan over Groningen en Groningers, maken we het museum toegankelijk en relevant.

Bezoekersaantallen

In het verslagjaar 2022 bezochten 18.716 personen het museum. Ze gebruikten hun museumkaart (25%) of betaalden het standaard dan wel een gereduceerd tarief of ze namen deel aan een van de gratis activiteiten. Ze kwamen voor een educatief programma, naar een van de tijdelijke tentoonstellingen, een specifieke activiteit of ze kwamen 'gewoon' voor het hele museum.

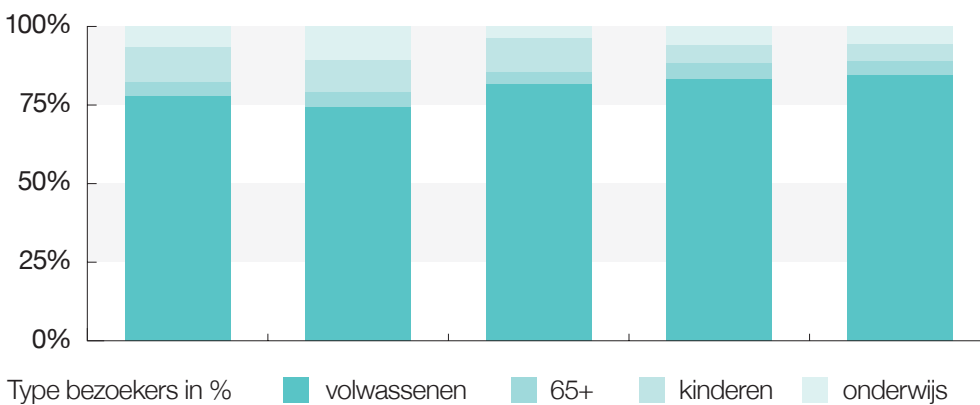
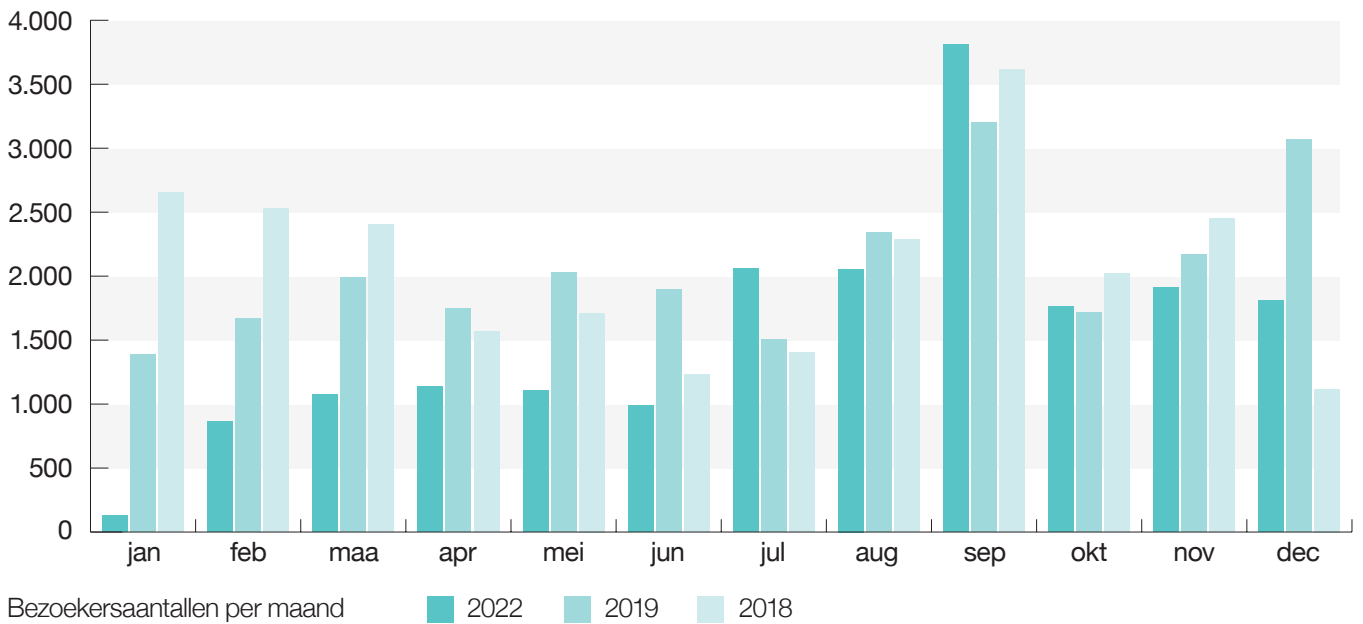
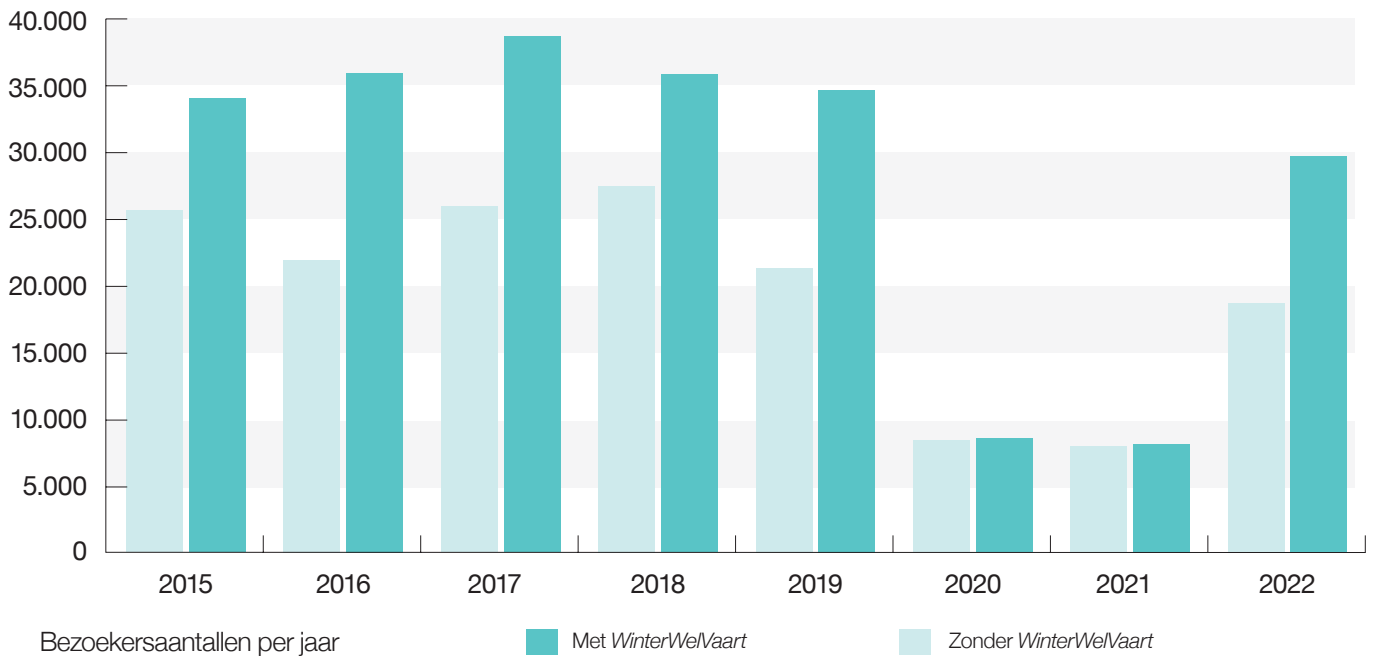
Nadat de lockdown op 26 januari werd opgeheven, vonden bezoekers hun weg naar het museum eerst maar moeizaam terug. Pas vanaf de tweede helft van het jaar trok het aantal aan, te vergelijken met de jaren 2018 en 2019. De prognose voor 2022 was 17.966 bezoekers, dat aantal hebben we

ruim gehaald, al is het museumbezoekersaantal nog lang niet op het niveau van voor de coronacrisis. Doordat we meer energie in de evenementen hebben gestoken is daar wel een plus te zien vergeleken met de jaren voor de crisis.

Tentoonstellingen 2022

In 2022 waren deze tentoonstellingen te zien in het museum:

- *ODE - 90 jaar Noordelijk Scheepvaartmuseum*
4 september 2021 t/m 6 maart
- *350 jaar Groningens Ontzet - studenten van de Klassieke Academie*
18 mei t/m 28 augustus
- *Slavernij. En de Groningers?*
24 juni t/m 8 januari 2023
- *Welkom in 1672! Familie-doe-tentoonstelling*
19 augustus t/m 8 januari 2023 (wordt verlengd t/m 7 mei)
- *Groningens Welvaart. Van snabbe tot coaster (de vaste maritieme opstelling)*
1 januari t/m 8 januari 2023

Onderwijs

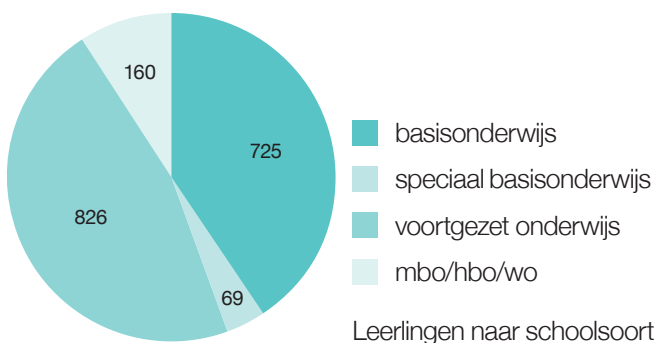
2022 stond in het teken van het weer op gang komen van de schoolbezoeken na de coronamaatregelen. In 2022 hebben we in totaal 1.847 leerlingen ontvangen:

- 19 groepen uit het primair onderwijs, in totaal 725 leerlingen
- 2 groepen uit het speciaal onderwijs, in totaal 69 leerlingen
- 38 groepen uit het voortgezet onderwijs, in totaal 826 leerlingen
- 4 groepen uit het voortgezet speciaal onderwijs, in totaal 67 leerlingen
- 4 groepen uit het MBO/HBO/WO, in totaal 160 studenten

Daarmee was 10% van het totaal aantal museumbezoekers afkomstig van het onderwijs.

2018	2019	2020	2021	2022
6%	6%	4%	11%	10%

Percentage leerlingen van totaal aantal museumbezoekers

De groepen deden allemaal een begeleid educatief programma. Het grootste deel van de leerlingen kwam voor de programma's *Middeleeuwse Stad* i.s.m. de Groninger Archieven en het Pelstergasthuis en voor het educatieve programma in het kader van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed*. Het programma is zo ontwikkeld dat het duurzaam inzetbaar is, dus ook in de toekomst afgenomen kan worden los van de tentoonstelling. Bij de tentoonstelling *Welkom in 1672!* is in 2022 een leskist ontworpen die vanaf 2023 inzetbaar is in het basisonderwijs (groep 5 t/m 8). Ook dit educatieve programma is duurzaam ontwikkeld en kan blijvend worden ingezet, los van de tentoonstelling.

Professionele ontwikkeling

Educatie is een belangrijk speerpunt van het museum en daarom zijn er in 2022 stappen gezet om de poule museumdocenten te professionaliseren. De belangrijkste stap in overeenstemming met de *Fair Practice Code* is het instellen van een vergoeding voor de inzet van de museumdocenten. We hebben daardoor een mooie diverse groep museumdocenten kunnen samenstellen. Bijna alle museumdocenten werken ook voor andere culturele instellingen en brengen ook allerlei expertises mee, bijvoorbeeld specialisten in regionale geschiedenis, specialisten in het ontwikkelen van lesmethoden, specialisten in diversiteit en inclusie, etc. Ze zijn in 2022 allemaal opgeleid in de /ASK methode. Dit is een interactieve methode van rondleiden waarbij het contact en de dialoog met de bezoekers centraal staan. In 2023 wordt er een uitgebreid ontwikkeltraject opgesteld. Op die manier trainen we onze museumdocenten zodat ze nog meer vanuit onze kernwaarden en de educatieve missie van het museum kunnen opereren.

Samenwerkingen

Ook dit jaar werken we weer op verschillende manieren samen met het onderwijs en andere culturele instellingen. Van deze samenwerkingsprojecten lichten we er drie uit:

- Leergemeenschap Cultuureducatie
In 2022 begonnen we samen met CSG Wessel Gansfort en het Parcival College aan een leergemeenschap Cultuureducatie. In deze tweejarige samenwerking gaan we onderzoeken hoe we als museum op een duurzame en verrijkende manier kunnen samenwerken met het voortgezet onderwijs. De eerste maanden stonden in het teken van het formuleren van onze onderzoeksvraag en het bezoeken van andere culturele instellingen.
- Groninger Canon
In opdracht van de gemeente Groningen hebben we, samen met Erfgoedpartners en Kunst & Cultuur, een behoeftenonderzoek uitgevoerd voor een onderwijscanon in Groningen. We zien voor het Museum aan de A daarin een aanjagende rol, omdat het goed past bij onze missie om de Groninger geschiedenis toegankelijker te maken. Uit het onderzoek is gebleken

dat de behoefte aan een Groningse onderwijscanon groot is in het onderwijs. In 2023 gaan we daarom op zoek naar financiering, de Provincie Groningen heeft al een bijdrage toegezegd. Als alles volgens plan verloopt, hebben we in 2024/2025 een prachtige nieuwe onderwijscanon die we gaan aanbieden aan het onderwijs.

- Guyot
Samen met de Kentalis Guyotschool zijn we bezig met het opzetten van een project waarbij we in het schooljaar 2023-2024 gaan samenwerken. We gaan in twee projectperiodes van 10 weken samen met de leerlingen werken aan een tentoonstelling over de dovencultuur en het dovenonderwijs in Groningen. We werken daarin ook samen met het Groninger Museum en de Groninger Archieven.

Publiek en activiteiten

Naast de reguliere museumbezoekers bereikten we met vier grote evenementen dit jaar veel (nieuwe) bezoekers: Keti Koti (juli, 600 bezoekers)

Bommen Berend (augustus, zo'n 750 bezoekers in Groningen en meer dan 1.100 op het *Boeskoolfestival* in Zuidwolde), de *Groninger Museumnacht* (11 september, 2.092 bezoekers in het museum én 490 passagiers op onze Emma en Beppe Baukje die tussen Museum aan de A en het Groninger Museum voeren). En natuurlijk, als afsluiting van het jaar, het succesvolle winterevenement *WinterWelVaart* (december, 33.000).

In 2022 organiseerden we meer dan 70 keer een activiteit of evenement. Van een 17e-eeuwse workshopmiddag voor kinderen tot het eerste *Boeskoolfestival* in Zuidwolde. Van inhoudelijke lezingen in het kader van *Bitterzoet Erfgoed* in bibliotheken in de hele provincie tot muziektheater-voorstellingen van het Bommen Berend Jeugdtheater op onze binnenplaats. En van kleine, intieme lunchoptredens vlak voor het einde van de lockdown tot de strak uitverkochte *Groninger Museumnacht* en de *Niet Weggooien Tour* (Tweede Wereldoorlog) langs Grootegast, Middelstum en in Museum aan de A. En niet te vergeten... hét alom bekende winterevenement, *WinterWelVaart* in Groningen, Zoutkamp en Sappemeer.

Meer dan tien keer organiseerden we een evenement of activiteit voor liefhebbers van een historische snack of de culturele/historische fijnproevers in de provincie. Daarnaast zorgden we voor vertegenwoordiging van de provincie tijdens publieksactiviteiten in/rond het museum bij jaarlijks terugkerende evenementen zoals *Groninger Museumnacht*, *Open Monumenten Dagen*, *Dag van de Groninger Geschiedenis*, Sint-Maarten, Sinterklaas, *WinterWelVaart* en andere activiteiten. Samenvattend hebben we veel activiteiten samen met externe partijen georganiseerd, waarbij we het principe

van *OF/BY/FOR ALL* als uitgangspunt hebben genomen. Dit principe heeft als doel om meer diversiteit en inclusie binnen de culturele sector te bevorderen. Een culturele organisatie doet de programmering niet meer alleen en top-down, maar in samenwerking met andere partijen. Op die manier krijgen zij inspraak en wordt ervoor gezorgd dat ook hun perspectief in de programmering vertegenwoordigd wordt.

Wij vinden het belangrijk dat Museum aan de A voor iedereen toegankelijk en van betekenis is. Maar in de praktijk is ons publiek nog geen afspiegeling van de samenleving. Met *OF/BY/FOR ALL* willen wij verschillende communities bij het museum betrekken die wij (nog) niet goed kennen en ontdekken hoe we elkaar kunnen versterken. Dit geeft ons de kans om nieuwe relaties

aan te gaan én te onderhouden. Het museum wil hiervoor een veilige plek zijn. Hierbij draait het om wat we van elkaar kunnen leren en om wat we elkaar concreet te bieden hebben. Voor 2023 willen we nog meer co-creëren, vooral op inhoudelijk gebied.

Programmering bij tentoonstellingen

Zowel bij de tentoonstelling *Slavernij. En de Groningers?* als *Welkom in 1672!* organiseerden we een passende randprogrammering. Met activiteiten in het museum én in de provincie.

Slavernij. En de Groningers?

Zowel in ons museum als daarbuiten, in stad en provincie, hebben we verschillende activiteiten georganiseerd én kleinere musea de mogelijkheid geboden mee te doen aan overkoepelende projecten zoals *Bitterzoet Erfgoed*. Daarom hebben we musea, waarvan wij denken dat die een link hebben met het

slavernij- of koloniale verleden, uitgenodigd mee te doen met deze provincie-brede culturele manifestatie. Voor hen hebben wij een toolkit ontwikkeld met daarin ideeën voor deelname. Daarbij hebben we ingezet op budgetvriendelijke en weinig tijdrovende manieren om aan te haken. Bovendien hebben we aangeboden om organisatorische ondersteuning te bieden, als daar behoefte aan was. Dit leidde tot de aansluiting van Museum Stad Appingedam, Het Behouden Blik, Domies Toen Pieterburen en SHC Stadskanaal. In samenwerking met Biblionet Groningen hebben we een lezingenreeks samengesteld, bestaande uit zes lezingen door verschillende sprekers. Iedere spreker belichtte het slavernijverleden vanuit een ander perspectief. De eerste lezing werd in Museum aan de A gehouden, de andere vijf in verschillende bibliotheken in de provincie. De lezingen waren gratis toegankelijk en werden live gestreamed. Lieuwe Jongsma (conservator Groninger Museum) verzorgde in ons museum een lezing over het Groninger slavernijverleden, maar ook over de sporen die we vandaag de dag daarvan terugvinden in de stad en provincie.

Samenwerkingspartners: Biblionet Groningen, Bitterzoet Erfgoed, Groninger Museum

Op verschillende momenten waren de speciaal voor deze tentoonstelling geworven rondleiders aanwezig in de tentoonstellingszaal om in gesprek te gaan met bezoekers. Op verzoek gaven ze meer informatie over de objecten en verhalen.

Keti Koti

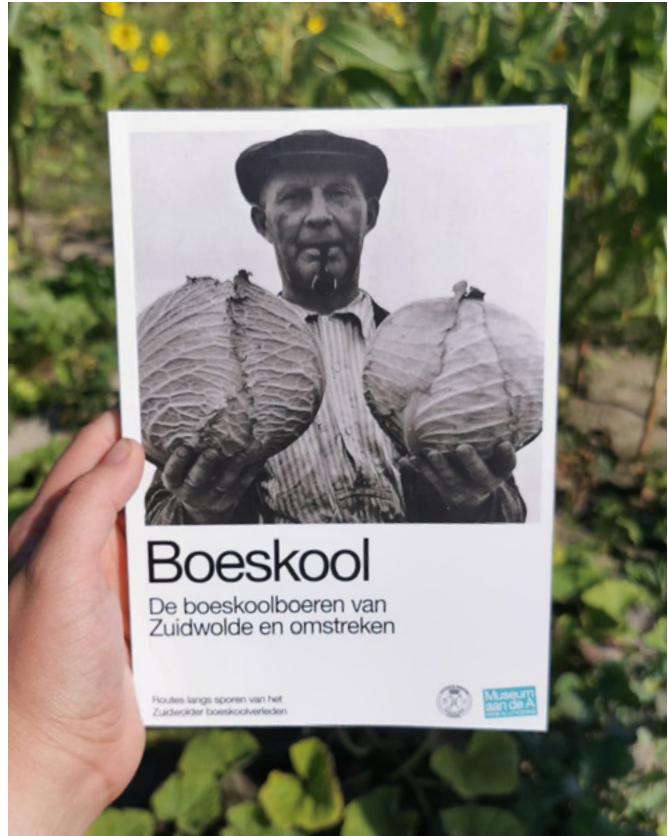
Op vrijdag 1 juli 2022 vierden we met Keti Koti de afschaffing van de slavernij. Op die dag veranderde de binnenstad van Groningen in een groot festivalterrein. Op allerlei locaties waren bijzondere activiteiten in het kader van het slavernijverleden van Groningen en de doorwerking daarvan op het heden. Denk maar eens aan muziek, spoken word, films, lezingen, verhalen tentoonstellingen en een Heri-Heri workshop.

Samenwerkingspartners: Bitterzoet Erfgoed, Stichting Pittig Gekruid, Akerk, Noorderpoort, SPOT, Universiteitsmuseum, FORUM Groningen, Le Petit Théâtre, Groninger Museum, GRID Grafisch Museum, Comité 30 juni 1 jul Groningen.

Na de succesvolle Keti Koti viering organiseerden we een feestelijke borrel voor iedereen die hieraan heeft meegewerkt. Artiesten en medewerkers van de organiserende instellingen brachten een toast uit op het succes. Als afsluiting van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* zijn alle betrokkenen in november uitgenodigd voor de afsluitende bijeenkomst mét aftermovie in ons museum.

Welkom in 1672!

Stad en provincie vierden dit jaar 350 jaar Groningens Ontzet. Volgens de overlevering zat Bommen Berend net aan een bord vol zuurkool toen hij bijna werd geraakt

door een bom. Geschrokken besloot hij zijn pogingen om Groningen in te nemen, te staken. Daarom eten Stadgers nog altijd 'boeskool' tijdens Groningens Ontzet. En laat het dorp Zuidwolde nou net bekend staan als hét Boeskooldorp van Groningen. En dus vierde het dorp – op initiatief van Museum aan de A – op 27 augustus Groningens Ontzet én zijn boeskoolverleden.

Samen met de Historische Vereniging gemeente Zuidwolde maakten we een prachtig boekje genaamd *Boeskool*. Daarin staan een fiets- én wandelroute inclusief een weelde aan historische foto's en verhalen over het unieke 'boeskoolverleden' van Zuidwolde.

Het boekje werd op feestelijke wijze gepresenteerd op zaterdag 27 augustus. Rondom de boekpresentatie werd het *Bommen Berend Boeskoolfestival* georganiseerd. Deelnemers die op die dag de routes gingen fietsen en wandelen werden onderweg getraakteerd op allerlei extra's. Van koolboerderijen bezichtigen tot rondleidingen door kerken. Er waren lezingen, workshops en tentoonstellingen over boeskool en Groningens Ontzet. Ook werd er voor jong en oud een zeskamp georganiseerd ('Strijd tegen Bommen Berend') Het *Bommen Berend Boeskoolfestival* was voor het speciaal opgerichte Boeskoolcomité aanleiding om zelf een avondprogramma (dorpsfeest) te organiseren. Daar zat nog wel een historisch tintje aan: er werden oude filmbeelden van de boeskooloogst op de kerk geprojecteerd.

Samenwerkingspartners: Historische Vereniging gemeente Bedum, de Oranjevereniging Zuidwolde, Stichting Platform Zuidwolde en VVV Bedum.

In het weekend van Bommen Berend vierden we in ons museum ook 350 jaar Groningens Ontzet. Naast de tentoonstelling *Welkom in 1672!* verzorgde de tweekoppige Bommen Berend Brigade een theatrale stadswandeling. De jeugdige zangers en acteurs van het Bommen Berend Jeugdmuziektheater speelden zes keer de sterren van de hemel op de *Alida* op de binnenplaats. Meer dan 600 gasten hebben de musical bezocht.

Overige activiteiten

Hieronder lichten we een aantal andere activiteiten/ evenementen uit:

Niet Weggooien Tour

Met de *Groninger Niet Weggooien Tour* willen we belangrijke voorwerpen en documenten uit de oorlogsjaren graag bewaren voor de toekomst. De activiteit organiseerden we in 2018 en 2019 alleen in ons museum, afgelopen jaar zijn we op drie plekken op zoek naar de verhalen achter die objecten, documenten en foto's. In het Victory Museum in Grootegast, Het Oorlogsmuseum in Middelstum en in ons museum gingen bezoekers in gesprek met Tweede Wereldoorlog-experts. Alle verhalen die tijdens de *Groninger Niet Weggooien Tour* naar boven kwamen werden genoteerd en gepubliceerd op de website www.groningen4045.nl. Sommige bezoekers schonken hun meegebrachte stukken aan musea of aan andere experts die ze opnemen en tentoonstellen in hun (particuliere) museumcollecties.

Samenwerkingspartners: Battlefield Tours, Oorlogsen Verzetscentrum Groningen, Oorlogsmuseum Middelstum, Victory Museum Grootegast.

Oude zeemansliedjes door Prins Claus

Conservatorium Studenten van het Prins Claus Conservatorium speelden op 29 mei oudhollandse liedjes over zeevaart in Museum aan de A. Zingen was een belangrijk onderdeel van de Nederlandse cultuur in de zestiende tot achttiende eeuw. Jong en oud, arm en rijk: iedereen zong, van de wieg tot het graf. Mensen zongen op straat en thuis, in de kerk en tijdens het werk, op het land en op de lange reizen op zee. Onder het motto *Share your talent. Move the world* werden de musici uitgenodigd om hun talent en passie voor muziek te delen met de wereld om hen heen. Dat deden zij met trompet, trombone, saxofoon, dwarsfluit, basgitaar en drums.
Samenwerkingspartners: Prins Claus Conservatorium

Sinterklaaskamer

Na zijn aankomst in de stad, logeerde de Goedheiligman twee weken in de directiekamer in ons museum. Om zijn verblijf een echt Gronings tintje te geven, konden bezoekers in de kamer ook Sinterklaasgebruiken van vroeger uit de hele provincie zien.
Samenwerkingspartner: Koninklijke Vereniging voor Volksvermaken

WinterWelVaart

Bezoekers aan *WinterWelVaart* konden dit jaar weer zonder enige restrictie genieten van meer dan 70 acts op de schepen, twee podia, in ons museum, in de Akerk en, niet te vergeten, de gezellige Wintermarkt. Met zo'n 33.000 bezoekers in een weekend, zaten we weer op het niveau van vóór de coronacrisis. Het thema van *WinterWelVaart* in Groningen was ook dit jaar: *Trots op de Groninger A's*. Wij organiseerden het lezingenprogramma *Verhalen van Groninger A's*, vier lezingen van historici, journalisten en inwoners over 'hun' A.
Samenwerkingspartners: Stichting WinterWelVaart, Vereniging Historische Zeilvaart Groningen, Buurtvereniging A-Kwartier, Usva, Noordstaat, Museumcafé Pomphuis, (verder aanvullen), historische werf Wolthuis, Visserijmuseum Zoutkamp

Joost Nuijten

Twee jaar lang volgen Anita Oosterloo en Joost Nuijten met hun camera het verbouwings- en transitieproces van Museum aan de A. Regelmatig lopen de fotografen om en door het museum, speurend naar kleine details, historische houtverbindingen en stillevenen van lege zalen. Verhuizingen en verplaatsingen leggen ze vast. Veranderingen en vergaderingen. Het resultaat is een ooggetuigenverslag van een museum in transitie.

De fotografen zijn geselecteerd tijdens een Fotosalon van Noorderlicht.

Anita Oosterloo

Vernieuw- 02 bouw: Bouwen aan Museum aan de A

Algemeen

Voor de transitie naar het nieuwe Museum aan de A is de (ver)nieuwbouw van het grootste belang. Afgelopen jaar heeft dan ook in het teken gestaan van de voorbereiding op deze verbouwing via schetsontwerp naar structuurontwerp en de daarbij behorende noodzakelijke fondsenwerving. Het structuurontwerp is besproken met de Stadsbouwmeester en is positief ontvangen. Door de economische en geopolitieke omstandigheden is contact gezocht met de gemeente door de voorzitter van de Raad van Toezicht en de directeur bestuurder. Hun vraag of de gemeente het opdrachtgeverschap van de (ver)nieuwbouw zou kunnen en willen overnemen is serieus in overweging genomen en zal in 2023 beantwoord worden.

Projectorganisatie

De plannen voor de (ver)nieuwbouw zijn in 2022 aangestuurd door de stuurgroep en het ontwerpteam.

Structuurontwerp, toegankelijkheid en bidbook

De verwachting dat 2022 in het teken zou staan van de ontwerpfase is uitgekomen. Er is echter veel meer tijd besteed aan de plannen om het Canterhuis en het Gotisch Huis toegankelijk te maken voor mensen met een beperking dan vooraf was voorzien. Het schetsontwerp is medio 2022 afgerond en is met aanpassingen verwerkt in het bidbook dat in het eerste kwartaal van 2023 klaar is. Het ontwerp valt uiteen in twee bouwvolumes: de rijksmonumenten aan de Brugstraat en de (ver)nieuwbouw aan de Schuitemakersstraat waar een nieuw poortgebouw is gepland. Het pand aan het Kleine der A vormt straks met nieuwe galerijen de verbinding tussen beide volumes. Risicoafweging en financiering De bouwplanning die in 2021 was gemaakt bleek te strak. In 2022 heeft veel noodzakelijk overleg plaatsgevonden tussen het museum en stakeholders, van medewerkers tot burens, de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, de verschillende afdelingen van de gemeente en de provincie en de vele subsidieverstrekkers. Dit heeft geleid tot het in december 2022 aanvragen van de omgevingsvergunning voor de verbouwing, isolatie, verduurzaming en het toegankelijk maken van de rijksmonumenten aan de Brugstraat en het gemeentelijk monument aan de Kleine der A. Dit, om ervoor te zorgen dat voor 1 juli 2023 de NPG-gelden in de Erfgoedregeling door de gemeente kunnen worden aangevraagd. De omgevingsvergunning is ontvankelijk verklaard. Behandeling van de vergunningsaanvraag duurt 26 weken. In afstemming met de Raad van Toezicht heeft regelmatig een gestructureerde risicoafweging plaatsgevonden.

MadA Morphoses

In augustus heeft het architectenbureau vector-i een aantal impressies gemaakt waarop duidelijk te zien is, wat de meerwaarde van het schetsontwerp van Museum aan de A kan zijn in het stedelijke beeld. De impressies worden gebruikt door verschillende subsidieaanvragen. Uit de aanvraag voor de Erfgoeddeal: 'De historische binnenstad is het visitekaartje van Groningen. Ons erfgoed maakt Groningen aantrekkelijk, herkenbaar en uniek, het is bepalend voor ons DNA. De aantrekkingskracht op inwoners en bezoekers is hierdoor groot. Dit heeft ook een keerzijde. De druk op de binnenstad is de afgelopen jaren fors gegroeid en dit zal de komende jaren toenemen door meer studenten, nieuwe woonwijken en meer toeristen. Met name fietsers en voetgangers ondervinden hier hinder van. De gevolgen van klimaatverandering, met name hittestress en wateroverlast zijn als gevolg van verharding op deze plek voelbaar. Daarom proberen we meer (semi) en groenere openbare ruimte te creëren en alternatieve routes aan te bieden. Museum aan de A kan hier door het creëren van een aantrekkelijke en groene binnenplaats, meer

kwaliteit en openheid van de gevels aan rustige straten en interessante vrij toegankelijke publieksruimte een positieve rol in spelen. Hierdoor kan de drukke Brugstraat aan de westzijde van de binnenstad worden ontlast.'

Stakeholders

In 2022 is actief verbinding gezocht met het nieuwe college van B&W. Er zijn rondleidingen en presentaties van het schetsontwerp gegeven aan de wethouders Kirsten de Wrede van cultuur, Rik van Niejenhuis van vastgoed en Manouska Molema van diversiteit en inclusie. De medewerker relatiebeheer provincie en de directeur bestuurder gaven ook een presentatie over de (ver) nieuwbouw en de koerswijziging aan een vergadering van wethouders en beleidsmedewerkers cultuur uit de provincie Groningen.

Ook hebben we veel aandacht besteed aan het informeren en het voeren van een actieve dialoog met onze directe burens en omwonenden. We houden ze persoonlijk en via e-mail en bijeenkomsten, op de hoogte van de activiteiten in en om het museum en de vernieuwingsplannen. Samen met de architect hebben we vanuit de woningen het uitzicht op het museumcomplex bekeken. De informatie die uit deze contacten zijn voortgekomen is door de architect gebruikt in het verdere ontwerpproces. We faciliteerden twee keer een buurtborrel waarbij in totaal zo'n 50 burens aanwezig waren.

Nieuwe vaste presentatie

In juni 2022 is het overleg met de partnerinstellingen van Museum aan de A, het Groninger Museum, de Groninger Archieven en Noorderpoort over de herinrichting en de conceptontwikkeling van de vaste presentatie over de Groningse geschiedenis van het museum van start gegaan. Ook de medewerker relatiebeheer provincie van Museum aan de A maakt deel uit van de werkgroep om te waarborgen dat de provincie juist vertegenwoordigd is in de vaste presentatie. Vanwege de mogelijkheid om een aantal subsidies op dit gebied in het derde kwartaal te kunnen aanvragen is Muriel Ramuz aangetrokken als projectleider en Cecile Bögels geeft ondersteuning bij het schrijven van het projectplan; zij heeft veel ervaring op het gebied van marketing en fondsenwerving. De eerste aanvragen zijn ingestuurd. Ook bij de provincie is subsidie aangevraagd voor het vernieuwen van de vaste opstelling. Overleg met de Groninger Fondsen en hun mogelijke bijdragen is gevoerd en op basis daarvan zijn verschillende aanvragen in voorbereiding.

Het Mondriaanfonds heeft in december een beschikking afgegeven voor € 150.000; het eerste schap is over de dam!

Collectie

03

Inleiding

De transitie naar Museum aan de A als historisch museum voor Groningen heeft gevolgen voor de samenstelling van de collectie en het collectiebeleid.

Collectieplan

Het oude collectieplan was gericht op scheepvaarthistorische collecties. In 2023 komt het nieuwe collectieplan voor Museum aan de A tot stand. Hiervoor werken wij vanaf augustus 2022 samen met Bureau de Wierde dat ons begeleidt bij de transitie naar het toekomstige collectiebeleid. Bureau de Wierde adviseert het museum sinds 2022 ook op het gebied van collectiewaardering en collectieafstoting of herplaatsing. Het toekomstige collectiebeleid van het museum krijgt een bredere invalshoek van de geschiedenis van stad en provincie Groningen. Hierbij werken wij ook samen met onze partners Groninger Museum en de Groninger Archieven om uiteindelijk te komen tot een gezamenlijk collectiebeleid.

Verzamelen

Museum aan de A blijft collectioneren. De nieuwe collectie zal objecten omvatten die een bredere Groningse historische invalshoek heeft dan voorheen. Bij het verzamelen zal het Museum aan de A niet alleen samenwerken met de directe partners maar ook met de andere musea in de provincie. In 2022 werd de museumcollectie met een bescheiden aantal aanwinsten verrijkt. Een deel daarvan is nog

maritiem van aard en betreft bijzondere werken van De Ploeg of unieke aanwinsten op bestaande deelcollecties.

Schenken

Oudheidkundige Vereniging Warkums Erfskip:

- Scheepsportret van de schoenerbrik *Gesina Alida* in een storm, aquarel door een onbekende Napolitaanse schilder, circa 1865. (Zie hieronder)
- Scheepsportret van de schoenerbrik *Gesina Alida* in een storm, aquarel door een onbekende Napolitaanse schilder, circa 1865.

Nalatenschap D. Barkmeijer, Kropswolde:

- Aanzicht op scheepswerf Barkmeijer, houtskooltekening door W.B. van Marle, 1952.- Dwarshelling met schip, tekening door Johan Dijkstra, midden 20e eeuw.

Mevrouw A. Stapelkamp, Groningen:

- In Groningen vervaardigd en gedragen Gronings 19e-eeuws ondergoed.

De heer T. Smit, Veendam:

- Carel Rabenhaupt, 19e-eeuwse prent in lijst.

De heer A. Hummel, Groningen:

- Stuurwiel van een Groningse coaster uit de jaren 1960-1968. Deze vervangt twee andere stuurwielen in de collectie die herplaatst gaan worden.

Mevrouw H. Pieck, Exloo:

- Hoek van Ameland, schilderij door Anton Dirckz.

De heer J. Zantingh, Groningen:

- Aanzicht op de Poelepoort, schilderij door Jan Zantingh.

De heer M. Karlas, Sleen:

- Messing reclame penning Theodorus Niemeyer.

Aankopen

Van de heer en mevrouw Spiekman, Zwartsluis (Spiekman was een oorspronkelijk Sappermeerster familie):- Uithangbord scheepswerf van Goor en Spiekman te Zwartsluis, vervaardigd van geëmailleerd ijzer door de firma Langcat te Bussum, circa 1930-1950.- Scheeps-feestvlag met opschrift 'Koophandel en Zeevaart' van wol en linnen, beschilderd met voorstellingen van Neptunus?, zeedieren en handelsgoederen door de vlaggenschilder Herm Elbers te Zwartsluis, 1860. Deze vlag is een fraaie aanwinst voor onze A-collectie scheepsvlaggen.

Online veiling Catawiki:

- Kaart van Groningen, Friesland, Drenthe, Oost-Friesland en een deel van Overijssel getiteld: 'Oost ende West Vrieslandts beschrijvinge. Utriusque Frisiorum regionis noviss descriptio', ingekleurde kopergravure 1568.

Uitruimen, ontzamen en herplaatsen

Het jaar 2022 stond voor de conservator en de collectiemedewerkers voor een groot deel in het teken van uitruimen, ontzamen en herplaatsen van collectieonderdelen. Hiermee was al in 2021 een begin gemaakt. In verband met de tentoonstelling *Slavernij. En de Groningers?* is in het begin van het jaar begonnen met het uitruimen van de vaste presentatie over de middeleeuwse scheepvaart in de eerste twee zalen van het Canterhuis. De bruiklenen in die zaal gingen terug naar de eigenaren, de overige objecten kregen een plaats in het depot. Het grote model van de kogge werd verplaatst naar het museumdepot in Nienoord en de grote vitrine werd eerst uitgeleend aan het Museum Wierdenland en later in het jaar geschonken aan het drukkerijmuseum in Grootegast. Alleen het zestiende-eeuwse roer en het boegbeeld van de leeuw bleven voorlopig in de zaal achter.

De film *Groningen in 1470*, in wat toen nog de filmzaal heette, is afgesloten en verplaatst naar de kelder waar

hij, op een kleiner scherm, nog steeds te zien is. De vrijgekomen ruimte op de eerste verdieping is vervolgens gereedgemaakt voor wisseltentoonstellingen. De kleine zaal boven de poort, voorheen zaal 4, is heringericht als nieuwe introductiezaal voor de vaste presentatie over de scheepvaart in het Gotisch Huis: *Gronings Welvaart. Van snabbe tot coaster*. Alle introductieborden in de zalen in het Gotisch Huis zijn vervangen door borden met aangepaste teksten in de nieuwe huisstijl van Museum aan de A.

Op de zolder van het Canterhuis lag sinds vele jaren een Friese haringboot van 7,5 meter in langdurig bruikleen van Museum het Hoogeland in Warffum. Deze bruikleen werd beëindigd. Op 11 mei is de haringboot op spectaculaire wijze uit het Canterhuis getakeld. Vooraf was zij door botenbouwer Pieter Dijkstra vakkundig in drie delen gedomonteerd. De haringboot heeft een nieuwe plek gekregen in het Visserijmuseum in Zoutkamp. In de loop van het jaar zijn ook alle objecten van het Groninger Museum die het museum al sinds vele jaren in bruikleen had geretourneerd. Uit het depot werden twee bakkerijmachines overgedragen aan het bakkerijmuseum in Medemblik.

Een meer omvangrijk herplaatsing- en afstootproject was de ontruiming van de motorenhal in het najaar. Hierbij zijn de richtlijnen van de LAMO (Leidraad Afstoting Museale Objecten) gevolgd. Eerst zijn de motoren geselecteerd die in de collectie van Museum aan de A blijven en welke een andere bestemming moesten krijgen.

Een belangrijk selectiecriteria was of het object een duidelijke relatie met Groningen had. Daarna zijn nieuwe museale bestemmingen gezocht en zijn de te ontzamen motoren op de Afstotingsdatabase van de Museumvereniging gezet. In veel gevallen was er al een potentiële overnamekandidaat beschikbaar. Na afsluiting van de termijn van de Afstotingsdatabase, waarbij weinig tot geen respons van andere musea op het aanbod kwam, konden de machines daadwerkelijk worden verwijderd. Twee stoommachines kregen een nieuwe bestemming in het Nederlands Stoommachinemuseum in Medemblik, één motor wordt ingebouwd in een historisch schip. De grote diesel Werkspoor is, voorlopig in langdurig bruikleen, overgedragen aan het Van Osch Museum in Etten-Leur, één motor is geretourneerd aan de oorspronkelijke schenker.

Een aantal kleine dekmotoren, vaak incompleet, zijn overgedragen aan het privé museum van motorenverzamelaar M. Koning in Nuis en twee Kromhoutmotoren zijn overgedragen aan het particulier Kromhoutmuseum van de heer Van Leeuwen in Woerden omdat het Kromhoutmuseum in Amsterdam geen interesse toonde.

Een project dat eind 2022 gestart is, maar doorloopt in 2023 is het samenstellen van een herplaatsingslijst van objecten uit de collectie die niet meer in het Museum aan de A passen maar uitstekend op hun plaats zijn in zowel het Fries Scheepvaartmuseum als het Drents Museum. Bij het vaststellen van de lijst is, behalve van de eigen expertise, gebruikt gemaakt van de museale weegschaal voor collectiewaardering zoals aangedragen door Bureau de Wierde. In 2023 zal dit herplaatsingsproces worden afgerond. De museale weegschaal voor collectiewaardering zal ook later in het komend jaar worden gehanteerd bij de verdere verfijning van de museumcollectie.

Bibliotheek- Archief- en Documentatiecollecties

Parallel aan deze ontzamel-activiteiten vond er nog een tweede groot project plaats. Dat was het herplaatsen of ontzamen van grote delen van onze archief-, documentatie- en bibliotheekcollectie. De bibliotheek is in 2022 qua aantal boeken gehalveerd. Een deel is overgedragen aan de Universiteitsbibliotheek van de RUG, een deel is verkocht aan een antiquariaat en een deel, waarvoor geen enkele belangstelling bestond bij derden, en die ook vaak verouderd, in slechte staat of volkomen irrelevant voor het mogelijk toekomstige gebruik door Museum aan de A, meegegeven met het oud papier. De bibliotheek wordt nog verder uitgedund zodat uiteindelijk een kernbibliotheek met betrekking tot de geschiedenis van Groningen overblijft ten behoeve van eigen onderzoek of ter voorbereiding van tentoonstellingen. Bij de definitieve selectie trekken we

vanzelfsprekend ook op met onze vaste partners het Groninger Museum en de Groninger Archieven.

Het museum heeft ook een omvangrijke archiefcollectie die voor het overgrote deel beter op zijn plaats is bij de Groninger Archieven. Het betreft daarbij een zeer groot archief van originele en unieke scheepsbouwtekeningen van Groninger scheepswerven en diverse kleinere archieven van diverse aard, grotendeels betrekking hebbend op het scheepvaartverleden van Groningen. Deze dragen we allemaal over aan de Groninger Archieven. Medewerkers en een groot aantal vrijwilligers is al vele maanden aan het werk om de archieven, volgens de archiefwet, om te pakken en gereed te maken voor de overdracht. Dit proces zetten we voort in 2023 en zal in het voorjaar zijn voltooid.

De documentatiecollectie van het museum betreft vooral deels overlappende series van foto's en gegevens van schepen of rederijen. Samengesteld door liefhebbers en ooit geschonken aan het museum. Een deel hiervan krijgt ook een nieuwe bestemming bij de Groninger Archieven. Delen die niet in Groningen passen zijn overgedragen aan musea of archieven buiten de provincie.

Naast de ontzamel-activiteiten vonden er ook diverse lopende activiteiten binnen de afdeling collectie plaats. Zo werd het plafond uit 1637, dat ligt opgeslagen in een loods van de gemeente, bestudeerd door restauratiebureau Hoving & Klusener uit Amsterdam dat een restauratieplan met begroting maakte. De uitvoering daarvan is in afwachting van de bouw- en herinrichtingsplannen voor het museum.

In 2022 schreef de heer P. Bootsma, auteur van het jubileumboek *Op de golven van het Tij*, een aanvulling op dit boek over het wel en wee van het museum in de periode 2006-2020. Dat betreft de laatste jaren van het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Het is de bedoeling dat deze aanvulling in 2023 in gedrukte en/of digitale vorm het licht zal zien.

Naast bovengenoemde werkzaamheden liepen de doorgaande werkzaamheden door zoals de registratie, het afhandelen van bruiklenen, het bijdragen aan op- en afbouw van wisseltentoonstellingen en het beantwoorden van publieksvragen.

Museumschepen Emma en Alida

De bemanning van de Emma ontfermt zich ieder jaar over de staat van onderhoud van de beide museumschepen. De Alida ligt weliswaar statisch op de binnenplaats maar heeft toch jaarlijks onderhoud nodig. Met de nieuwe rol van het museum als Museum aan de A zal de toekomst van de Alida veranderen. Zo zal het schip verdwijnen van de binnenplaats van het museum. Voor de ophanden zijnde verbouwing moet het schip ook een andere plek krijgen. Er wordt nagedacht over een nieuwe, bij voorkeur museale, bestemming.

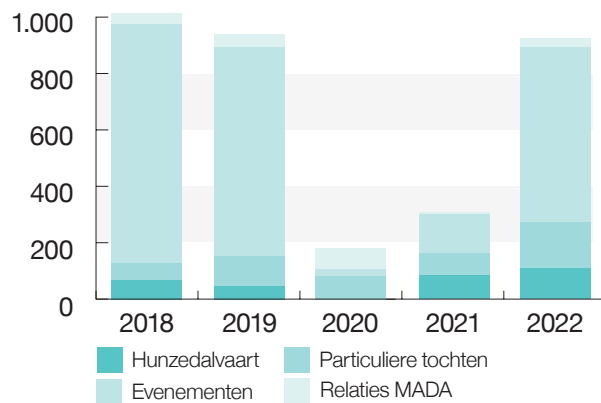
PW17 / Emma

De Emma, ons varende museumschip, vervult ieder jaar een belangrijke museale rol. Het is ons visitekaartje. Het voormalige directievaartuig ziet er prachtig uit en wordt door de bemanning met veel enthousiasme en liefde onderhouden en bevaren.

Een Groningse opdrachtgever, een Groningse werf en scheepsbouwer én Groningse wateren. Onze trots, PW17/Emma is 100% Gronings en vierde in 2022 haar honderdste verjaardag. Tijd dus voor een feestje! We vierden het jubileum met een exclusieve vaartocht voor een aantrekkelijke prijs. Van Museum aan de A over het Reitdiep naar de Dorkwerdersluis en weer terug.

Dit was afgelopen jaar dan ook de meest geboekte particuliere tocht. Met in totaal vijftig vaardagen en veertig passagiersdagen was de agenda goed gevuld. De Hunzedalvaart was ook weer een groot succes.

De tochten naar het Zuidlaardermeer, in samenwerking met Het Groninger Landschap, waren binnen no-time volgeboekt. Er was een flinke wachtlijst. Deze mensen informeren we in 2023 als eersten over de nieuwe vaardata. De meeste mensen maakten kennis met de Emma tijdens evenementen in de stad zoals WinterWelVaart, de Groninger Museumnacht en de intocht van Sinterklaas. In de provincie trekt de Swim Challenge op het Reitdiep altijd veel bekijks. De Sluisdagen in Dieverbrug leveren niet alleen prachtige plaatjes op maar ook veel aandacht voor de Emma en de enthousiaste bemanning. Met alle tochten bij elkaar hebben we maar liefst 926 passagiers kunnen verwelkomen aan boord. Onze nieuwe naam, Museum aan de A, is duidelijk zichtbaar op de Emma.

Vaartochten De Emma

Marketing en 04 communicatie

Museum
aan de A
WERK IN UITVOERING

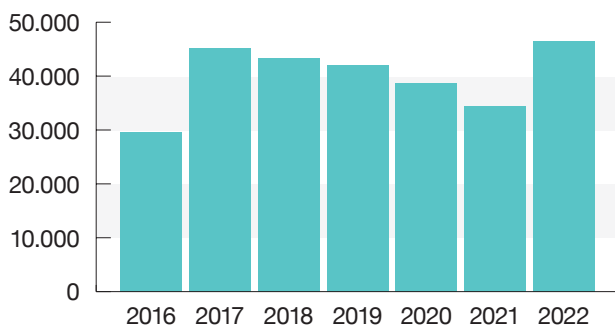
Nieuwe huisstijl

Nieuwswaardige ontwikkelingen communiceren we via de pers aan een groot publiek, rechtstreeks aan onze eigen medewerkers, Raad van Toezicht, burens en volgers via onze website(s), nieuwsbrieven, mailings en verschillende social mediakanalen. De focus lag vooral bij de transitie naar het nieuwe museum. De communicatie hierover doen we bij voorkeur vanuit de inhoud, we laten onze nieuwe identiteit zien met onze tentoonstellingen, evenementen, activiteiten, winkel en projecten. Met de opening van *Slavernij. En de Groningers?* hebben we onze nieuwe, tijdelijke, huisstijl ingevoerd.

De vormgeving laat de overgang zien naar Museum aan de A. Voor de duidelijkheid gebruiken we de tekst 'Museum aan de A is de opvolger van het Noordelijk Scheepvaartmuseum.' De nieuwe naam van het museum moet immers nog geladen en herkenbaar worden onder de nieuwe doelgroepen.

We hebben, naast de oude website van het Noordelijk Scheepvaartmuseum, een nieuwe, tijdelijke website: museumaandea.nl. Dit is een zogenaamde *onepager*

met beperkte inhoud. Eind 2022 is de nieuwe complete website opgeleverd door *digital agency* Slash2 uit Groningen die we in het eerste kwartaal van 2023 gaan vullen met content. We schrappen en herschrijven bestaande teksten aan de hand van onze kernwaardenchecklist en de schrijfwijzer, zodat het in lijn is met het merk Museum aan de A. De teksten worden, net als alle andere teksten van het museum, geschreven in taalniveau B1.

Aantal website bezoeken Museum aan de A

We zetten in op *free publicity* door goed persoonlijk contact met journalisten. Dit doen we onder meer door samenwerkingen zoals de fotorubriek *Herinnerings in beeld* die elke week in de Gezinsbode en op de website en app van het Dagblad van het Noorden verschijnt.

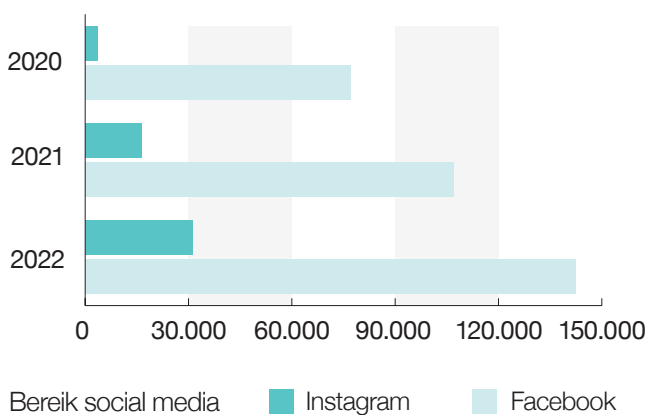
Social Media

Samen met de Groninger Archieven verzorgen vrijwilligers en vaste medewerkers van het museum wekelijks twee rubrieken op Facebook en Instagram.

Er is een vaste rubriek *Herinnerings in beeld* voor de gemeente Groningen. Ook een wekelijkse provincie brede rubriek, zoals *Groeten uit* en *Wonen in Groningen*.

Naast de vaste rubrieken maken we bijna dagelijks content voor op de socials. Het totale bereik op social media is in 2022 flink toegenomen door het succes van deze rubrieken en doordat we efficiënt gebruik maken van verschillende groepen op Facebook zoals *Je bent een Stadjer* als en *Provincie Oud en Nieuw Groningen*.

We maakten ook dankbaar gebruik van verschillende communities op Facebook voor de tentoonstelling en activiteiten en evenementen bij *Slavernij. En de Groningers?*. Het aantal 'fans' groeit ook en we hebben meer interactie met ze, waardoor het bereik vergroot wordt.

De mensen, 05 de organisatie en de governance

Personeelswijzigingen

- Nicolette Bartelink is, met ingang van 1 juni 2022, in vaste dienst gekomen.
- Coby Polkerman was werkzaam als collectie medewerker. Per 1 februari is zij gestopt in het museum omdat ze uitbreiding van uren bij de Groninger Archieven kon krijgen.
- Maaike Modderman was al werkzaam in het museum als vrijwilliger op de afdeling collectie. Zij heeft na het vertrek van Coby een tijdelijk contract gekregen, zij valt daarmee ook onder de tijdelijke uitbreiding die door het Mondriaan Fonds mogelijk is gemaakt.
- Vanaf 1 oktober 2022 heeft Annet van der Meer een tijdelijk contract (tot 1 maart 2023) bij het museum via Vriens Archeo Flex, een landelijk bemiddelingsbureau voor erfgoed specialisten. Annet houdt zich als gastconservator vooral bezig met de tentoonstelling *Vraauwlu. Groningers die je wil kennen* (geprogrammeerd in 2023).
- De detacheringsovereenkomst voor archeoloog en adviseur Gert Kortekaas, tussen het museum en gemeente Groningen is in mei 2022 beëindigd.

Collectiemedewerkers

De toegekende subsidie van het Mondriaan Fonds loopt tot september 2023. Door deze bijdrage kunnen we

tijdelijk het aantal uren van twee collectiemedewerkers uitbreiden. Daardoor kunnen we grote stappen zetten om het collectiebeheer en de collectieregistratie klaar te maken voor de transitie naar Museum aan de A. Voor de verbouwing en herinrichting moet veel logistiek-, registratie- en transportwerk worden verricht.

Functiehandboek

Het in 2021 ingestelde functiegebouw met de functieomschrijvingen voor alle vaste medewerkers is in 2022 geëvalueerd. In het najaar van 2022 zijn er met alle vaste medewerkers startgesprekken gevoerd. Het proces van functioneren en beoordelen is hiermee in gang gezet. In april 2023 volgen de functioneringsgesprekken. Bureau Dageraad Advies heeft hiervoor gespreksformats opgesteld. Medewerkers van Dageraad zijn in de eerste gesprekscyclus ook aanwezig bij alle gesprekken.

Tijdschrijven

In 2021 zijn we als pilot begonnen met een nieuw tijdschrijfsysteem in Excel. Dit bleek erg bewerkelijk en weinig in- en overzicht te bieden. In de toekomst voeren we het tijdschrijven wel in voor de verschillende projecten om goed inzicht te hebben in het aantal bestede uren. We onderzoeken nog op welke manier we dat beter kunnen gaan doen.

Roostersysteem

Het eind 2021 ingevoerde onlineroostersysteem *Toprooster* wordt inmiddels door alle medewerkers naar volle tevredenheid gebruikt.

Vertrouwenspersoon

Museum aan de A heeft in 2021 een externe vertrouwenspersoon aangesteld voor alle medewerkers, dus ook voor alle vrijwilligers. In het verslagjaar 2022 heeft één vrijwilliger een beroep gedaan op de vertrouwenspersoon.

Bedrijfshulpverlening (BHV)

In 2022 hebben bijna alle museummedewerkers in vaste dienst hun BHV-training gevolgd. Ook een aantal bemanningsleden van het museumschip Emma hebben deze training succesvol afgerond.

Cursussen en trainingen

Om verder te professionaliseren hebben de vaste medewerkers een aantal cursussen en trainingen gevolgd. Zo hebben de medewerkers geleerd om efficiënter gebruik te maken van en samen te werken in de cloud met MS Teams. En in mei volgden we een in-company training projectmatig werken van ICM.

Werkbezoek ANNO in Zwolle

In april ging een aantal medewerkers van ons museum, van architectenbureau vector-i, gemeente Groningen, het Groninger Museum en de Groninger Archieven voor een inspiratiebezoek naar ANNO. ANNO vertelt de verhalen van Zwolle. De programma manager Binnenstad van de gemeente Groningen organiseerde de excursie.

Werkbezoeken van de werkgroep toegankelijkheid

De werkgroep toegankelijkheid heeft een congres over toegankelijkheid in het Rijksmuseum bezocht. Aansluitend hebben zij nog het Amsterdam Museum en het Joods Museum bezocht. In het Amsterdam Museum hebben

ze inspiratie opgedaan over hoe lokale geschiedenis op een aantrekkelijke en toegankelijke manier aan een breed publiek kan worden verteld. In het Joods Museum hadden zij een afspraak met een van de ontwikkelaars van de *ASK-methode*. Deze methode van rondleiden waarin de dialoog met de bezoekers centraal staat, gaan we ook in Museum aan de A gebruiken.

Personeelsuitstapje

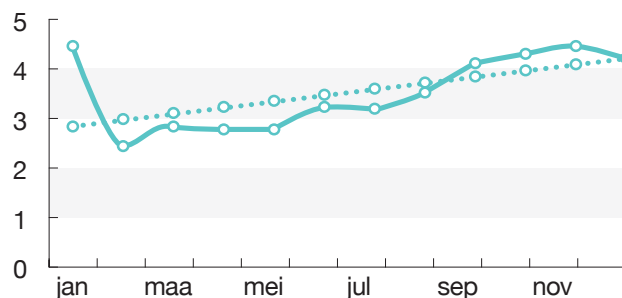
Op maandag 30 mei vertrok een groep medewerkers met een bus van het Busmuseum uit Hoogezand richting Heerenveen naar museum Belvédère. Daar werden we hartelijk ontvangen door de directeur Han Steenbruggen. Na een bezoek te hebben gebracht aan de tentoonstellingen *Stroomopwaarts*, *Jeanne Bieruma Oosting* en *Living the Landscape* stond er een heerlijke lunch voor ons klaar.

In de middag was er een rondleiding op landgoed Oranjestein. We sloten de dag af met een drankje bij de Oranjerie.

Ziekte personeel in 2022

Vanaf begin 2022 registreren we de ziekmeldingen in de portal van Zorg van de Zaak. In onderstaand schema is de ontwikkeling hiervan in 2022 te zien.

Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2022 4,8%.

Verzuimpercentage 2022

Vrijwilligers

Op dit moment zijn er in totaal 55 vrijwilligers werkzaam voor Museum aan de A (stand december 2022). In 2022 zijn zeventien nieuwe vrijwilligers begonnen en negen gestopt. Er zijn actieve wervingscampagnes gevoerd om vrijwillige rondleiders voor de tentoonstellingen *Slavernij. En de Groningers?* en *Welkom in 1672!* aan te trekken naast vrijwilligers voor de collectiewerkzaamheden. Ook is een aantal vrijwilligers via jobcoaches van de gemeente Groningen bij het museum terecht gekomen. Nieuwe vrijwilligers komen vooral om een deel van hun vrije tijd zinvol te besteden, of als ingang naar een betaalde baan. Ook speelt het sociale aspect een rol. Een vrijwilliger bij marketing & communicatie heeft binnen een paar maanden een betaalde baan gekregen bij de Groninger Archieven waar alle partijen heel tevreden over zijn. Naast vrijwilligerswerk biedt Museum aan de A ook participatiebanen aan en willen we deze vrijwilligers (als dit van toepassing is) graag begeleiden richting werk. Een succesvol voorbeeld hiervan is een aantal vrijwilligers van de afdeling educatie die de stap konden zetten naar zzp-werk als museumdocent. Ook vrijwilligers die samenwerken met de huismeester zien we ervaringen opdoen die de stap richting betaald werk of een opleiding voor hen makkelijker maken.

Als reden voor vertrek noemden de meeste vrijwilligers een (te) hoge leeftijd als reden. Een kleine groep gaf aan dat de taken die zij binnen het museum vervulden niet meer aansloten bij hun interesses.

In 2022 zijn we begonnen met het organiseren van masterclasses, lezingen en workshops voor de vrijwilligers en medewerkers met aansluitend een drankje en bijpraten. Tijdens de masterclasses kwamen verschillende onderwerpen aan bod, zoals toegankelijkheid, het slavernijverleden van Groningen, discriminatie en de nieuwe huisstijl van Museum aan de A. Het vrijwilligersbeleid is in 2022 formeel beschreven en wordt in 2023 geïmplementeerd.

Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de stichting Museum aan de A bestaat uit vijf leden:

- Rob Schuur (voorzitter)
- Marieke Boekhold-Miltenburg
- Willem de Kok
- Leonieke Vermeer
- Ellen ter Hofstede

Werkzaamheden van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2022 zeven keer regulier vergaderd in aanwezigheid van de directeur bestuurder. Vijf van de vergaderingen hebben online plaatsgevonden, een live in het museum en een op museumschip Emma.

Daarnaast hebben de Commissie Bestuurszaken en de Auditcommissie meerdere keren apart vergaderd respectievelijk met de directeur bestuurder en het hoofd bedrijfsvoering/commerciële zaken. Tijdens de teamdag van de medewerkers in het begin van het jaar was de voorzitter bij het begin en eind aanwezig. Ook is er een kennismakingsbijeenkomst voor de leden van de Raad van Toezicht en de medewerkers van Museum aan de A georganiseerd. Leden van de Raad van Toezicht waren vaak aanwezig bij tentoonstellingsopeningen en activiteiten.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. Men kan wel reis- en parkeerkosten declareren. Tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht met de directeur bestuurder kwamen de volgende onderwerpen onder andere aan de orde:

Governance

- Bespreekpunten uit WBTR en check governance code(s)
- Vaststelling rooster van aftreden
- Jaarlijkse zelfevaluatie Raad van Toezicht
- Aanstelling directeur bestuurder in vaste dienst
- Vooruitgangs- en beoordelingsgesprek directeur bestuurder

Bedrijfsvoering

- Goedkeuring inhoudelijk jaarverslag 2021
- Goedkeuring jaarrekening 2021
- Risicoanalyses vernieuwbouw
- Fondsenwerving m.b.t. vernieuwbouw
- Goedkeuring bezoekersvoorwaarden, klachtenformulier en privacy statement
- Jaarlijkse check verzekeringen
- Goedkeuring begroting 2023

Museaal

- Plannen rond de (ver)nieuwbouw en huur hoekpand (o.a. programma van eisen, structuurontwerp)
- Goedkeuring Strategische Visie 2022-24, Beleidsplan 2022
- Kennismening Voortgangsverslag jan t/m aug 2022
- Goedkeuring activiteitenplan 2023

Nevenfuncties

Raad van Toezicht

Rob Schuur

Voorzitter Raad van Toezicht + voorzitter Commissie Bestuurszaken

Hoofdfunctie: n.v.t. (gepensioneerd)

Nevenfuncties:

- Voorzitter bestuur Jeugdfonds Sport en Cultuur Groningen;
- Voorzitter Raad van Commissarissen stichting WerkPro (en nevenstichtingen Botteldaipe en Startbaan, Groningen);
- Voorzitter Raad van Toezicht stichting Scholengroep OPRON (primair onderwijs, Veendam) tot 1 oktober 2022;
- Lid van Raad van Commissarissen KidsFirst COP Groep (kinderopvang, Groningen/Mijdrecht);
- Lid en vicevoorzitter van de Onderwijsraad (Den Haag);
- Voorzitter bestuur Samenwerkingsverband Passend Onderwijs 22.01 (Assen)
- Voorzitter Raad van Toezicht Onderwijsgroep Noord/Trivium (voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, Groningen)
- Voorzitter Raad van Toezicht Lucia Marthas Institute for Performing Arts, Amsterdam, vanaf 1 juni 2022.

Marieke Boekhold-Miltenburg

Voorzitter Auditcommissie + lid Commissie Bestuurszaken

Hoofdfunctie: Eigenaar van MB Interim & Advies

Nevenfunctie:

- Vice-voorzitter Ladies' Circle Groningen.

Willem J. de Kok

Lid Auditcommissie

Hoofdfunctie: Algemeen directeur Martiniplaza

Nevenfuncties:

- Bestuurslid van Stichting Noord Nederland & Nieuwjaarsreceptie Noord-Nederland;
- Voorzitter stichting vrijwilligers en vrienden UMCG;
- Bestuurslid van Stichting Theateralliantie;
- Voorzitter Stuurgroep Alliantie Theaters;
- Bestuurslid Groninger Ondernemingsprijs;
- Penningmeester Stichting Groninger Sportgala;
- Penningmeester Stichting Theater De Steeg;
- Voorzitter Groningen Congres Alliantie.

Leonieke Vermeer

Hoofdfunctie: Universitair docent Geschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties:

- Redactielid van het European Journal of Life Writing en van Tijdschrift voor Geschiedenis;
- Auteur in het project 'Vier Vorstinnen. Nederlandse koninginnen in een tijd van natievorming, 1774-1934' (Prins Bernhard Cultuurfonds, Universiteit Utrecht, Rijksuniversiteit Groningen, Uitgeverij Boom).

Ellen ter Hofstede

Hoofdfunctie: Hoofd PubliekStichting Drents Museum

Nevenfuncties:

- Vice-voorzitter Stichting Platform Drentse Musea;
- Bestuurslid Van Gogh Europe.

Medewerkers

Nicolette Bartelink

Hoofdfunctie: directeur bestuurder a.i. Museum aan de A per 1 januari 2022, vanaf 1 juni 2022 in vaste dienst

Nevenfuncties:

- Voorzitter *WinterWelVaart* (Stichting Samenwerkende Nautische Organisaties);
- Lid organisatiecomité *Bitterzoet Erfgoed*;
- Bestuursvoorzitter Noorderlicht;
- Secretaris Stuurgroep Jazz te Gast;
- Lid Adviescommissie Kunst Opdracht en Kunst Verbinding Mondriaanfonds;
- Lid Adviescommissie Musea Provincie Fryslân;
- Lid Adviescommissie Erfgoed Amsterdams Fonds voor de Kunst;
- Expert European Education and Culture Executive Agency, Europese Commissie.

Verder hadden/hebben vaste medewerkers de volgende nevenfuncties, in sommige gevallen vanuit hun functie, in andere op persoonlijke titel:

- Penningmeester *WinterWelVaart*;
- Penningmeester Wijkcentrum Het Dok;
- Lid Ontwikkelgroep Evi cultuurinstellingen (LKCA);
- Lid Comité Open Monumentendag Groningen;
- Lid Raad van Toezicht Canon Westerkwartier;
- Lid organisatie team *Groninger Museumnacht*;
- Lid projectteam *WinterWelVaart*;
- Lid organisatie team Ketj Koti;
- Coördinator social media Kinderboekenhuis;
- Coördinator social media Burchtdagen in Wedde.

Code Diversiteit en Inclusie

In 2022 is er binnen Museum aan de A een interne werkgroep rondom inclusie en toegankelijkheid opgericht. De taken van de werkgroep zijn het analyseren van de organisatie aan de hand van de in de code gebruikte vier P's (Partners, Personeel, Publiek en Programma). Daarnaast het voorstellen en samen met het gehele team implementeren van verbeterpunten rondom diversiteit, inclusie en toegankelijkheid. Om op de hoogte te blijven van bredere ontwikkelingen op deze gebieden heeft de werkgroep de diversiteits- en inclusie award 2022 in Utrecht en een congres rondom toegankelijkheid in het Rijksmuseum bezocht. Intern hebben we voor medewerkers en vrijwilligers een training georganiseerd met als doel om meer aandacht te vragen voor de fysieke toegankelijkheid van musea.

In het kader van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed*, de tentoonstelling *Slavernij. En de Groningers?* en het erbij horende activiteitenprogramma zijn we er in 2022 in geslaagd om bezoekers aan te trekken die eerder nog niet naar ons museum kwamen. Dit heeft vooral voor meer diversiteit op het gebied van culturele achtergrond gezorgd. Hetzelfde geldt voor onze samenwerkingspartners rondom de tentoonstelling en bijvoorbeeld de viering van Ketu Koti en voor de vrijwilligers die zijn aangetrokken om rondleidingen door de tentoonstelling *Slavernij. En de Groningers?* te geven. Binnen het vaste personeelsbestand en de Raad van Toezicht is er nog weinig diversiteit op het gebied van culturele achtergrond. Diversiteit binnen het vaste medewerkersbestand is wel te vinden in opleidingsniveau en leeftijd. Binnen ons vrijwilligersbestand en de museumdocenten is m.b.t. de bovengenoemde punten meer diversiteit te vinden. Bij de laatste werving van museumdocenten hebben we daar actief op gestuurd.

Governance Code Cultuur

Museum aan de A past de Code Cultural Governance toe. In de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht, die voor eind 2022 gepland was maar die op 15 februari 2023 plaats vond, zijn de afspraken uit de Governance-sessie uit voorjaar 2021 de revue gepasseerd. In 2022 is hard gewerkt om te voldoen aan de eisen van de WBTR. De rapportage naar de toezichthouders moet nog beter. De interim adviseur bedrijfsvoering Jaspert Meijburg die in november 2022 is aangesteld, is daarmee aan de slag gegaan. De commissie bestuurszaken en de auditcommissie functioneren goed. De inhoudelijke- en marketingportefeuilleverdeling passen we aan naar een commissie n.a.v. de zelfevaluatie. De lange termijnagenda functioneert goed. De governance wordt de komende jaren verder geoptimaliseerd.

Fair Practice Code

De medewerkers van het museum vallen tot nu toe nog niet onder een CAO van een branche-organisatie. Voor het samenstellen van het functiegebouw heeft

wel de Museum CAO model gestaan. In 2023 wordt in onderzocht of deze CAO toepasbaar is voor het Museum aan de A.

Kunsten '92 en Platform ACCT hebben eind 2022 het Fair Practice Lab gelanceerd. Museum aan de A was aanwezig bij de kick-of-bijeenkomst en neemt deel aan dit project waarbij de provincie en de gemeente Groningen samen met het culturele veld tot meer inzichten rondom het werken met de *Fair Practice Code* willen komen.

Samenwerkingspartners

In 2022 is een begin gemaakt met het concretiseren van de Samenwerkingsovereenkomsten met de vaste partners uit 2020.

In 2023 gaan we o.a. samenwerken met het Groninger Museum om de backoffice meer op elkaar af te stemmen.

Groninger Museum

Uit het persbericht: 'Om de slagkracht van beide musea te vergroten gaan de directies verkennen op welke andere terreinen nog meer samengewerkt kan worden. Het onderzoek richt zich op een brede samenwerking in backoffice processen en het gezamenlijk gebruik van systemen waarmee efficiënter gewerkt kan worden. Ook wordt verkend hoe de inhoudelijke programmering van beide instellingen elkaar nog beter kunnen versterken'.

Noorderpoort

Noorderpoort is aangehaakt om samen met Museum aan de A en de Groninger Archieven en het Groninger Museum de nieuwe vaste opstelling te realiseren.

Bij *WinterWelVaart* hebben studenten van Noorderpoort drie dagen lang hun 'eigen' schip geprogrammeerd. Op theaterschip *de Verwondering* maakten ze met talkshow *Taboe Takkie* op vermakelijke manier onderwerpen als inclusie, diversiteit, seksualiteit, schaamte & cancelculture bespreekbaar.

Stichting Pittig Gekruid

We werkten al langer samen maar hebben nu onze samenwerking verder geconcretiseerd. Stichting Pittig Gekruid helpt ons om onze programmering diverser en meerstemmiger te maken. De stichting gebruikt ons museum als 'clubhuis' voor hun bijeenkomsten. Dit sluit ook aan bij het *OF/BY/FOR ALL* principe, waarin een museum door verschillende groepen voor hun eigen activiteiten en bijeenkomsten wordt gebruikt.

Coöperatie Sterke Musea

De Coöperatie Sterke Musea Groningen is in 2021 opgericht om de Groninger musea te ondersteunen en toekomstbestendig te maken. Museum aan de A is lid van het eerste uur en streeft ernaar een actieve rol te spelen in deze coöperatie en te helpen bij de ondersteuning van het museale veld in Groningen. Het museum profileert zich al sterk in de regio en wordt regelmatig om advies en informatie gevraagd, door musea en erfgoedinstellingen uit de hele provincie. Een voorbeeld van deze samenwerking is bijvoorbeeld het (door-)ontwikkelen van een digitale kaart. We zijn vorig jaar begonnen alle musea – klein en groot – in Groningen te inventariseren. Dit jaar hebben we deze gecategoriseerd op regio en thematiek. Musea met reguliere openingstijden hebben we ook op een digitale kaart op onze nieuwe website gezet. In 2022 hebben wij samen met de Coöperatie en Marketing Groningen overlegd hoe we samen tot één digitale kaart kunnen komen die aan de behoeftes van de musea voldoet.

Het Resort - Gouwee

Tijdens *WinterWelvaart* was op De Pelikaan de expositie *Murky Waters & Clear Sights* te zien. Een samenwerking tussen Museum aan de A, het Roemte project de *Gouwee* en kunstinitiatief Het Resort.

Spel Grunn

In het najaar van 2022 is het bordspel *Grunn: pioniers in de provincie* gelanceerd. Dit spel is geïnitieerd door Heidi Renkema en ontwikkeld met geld vanuit Toukomst, een initiatief van Nationaal Programma Groningen over beter wonen, leven en werken in Groningen. Het spel is uitgegeven door Museum aan de A. Ongeveer 40 musea in de provincie hebben meegedaan aan het spel. Zij hebben een eigen scenariokaart en zullen als verkooppunt dienen. Het spel was binnen een week uitverkocht, zowel in onze museumwinkel als ook bij de

meeste andere verkooppunten! En een herdruk wordt in februari 2023 verwacht.

Erfgoedinstellingen Tweede Wereldoorlog

In aanloop naar 4 & 5 mei hebben we samen met het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG) en Battlefield Tours de *Groninger Niet Weggooien Tour* georganiseerd. De tour sluit aan bij de landelijke Actie Niet Weggooien: een initiatief van musea en instellingen die zich met de Tweede Wereldoorlog bezighouden. Het doel is om voorwerpen en documenten uit de oorlogsjaren die nu nog thuis op zolder liggen te bewaren voor de toekomst. De *Groninger Niet Weggooien Tour* deed Museum aan de A, het Victory Museum in Grootegast en het Oorlogsmuseum in Middelstum aan. Er zijn veel objecten ingebracht en veel bijzondere verhalen verteld. Van alle dagen is een verslag gemaakt in tekst en foto's op www.groningen4045.nl (in beheer bij Erfgoedpartners).

Een ander resultaat van de *Groninger Niet Weggooien Tour* is dat meer erfgoedinstellingen kennis met elkaar hebben gemaakt. Museum aan de A heeft daarvoor experts van verschillende Groninger musea uitgenodigd. In de provincie Groningen zijn veel erfgoedinstellingen die zich bezighouden met de

Tweede Wereldoorlog, als musea, synagogen of locaties in de openbare ruimte zoals bunkers. Verder zijn er natuurlijk archieven, documentatiecentra en historische verenigingen die (lokaal) verhalen ophalen. Tijdens de *Groninger Niet Weggooien Tour* hebben we geleerd dat onder al die instellingen de behoefte bestaat om elkaar beter te leren kennen en meer samen te werken. Denk hierbij aan meer structurele samenwerkingen op het gebied van collectie of programmering. Het past bij de regiofunctie van Museum aan de A om die taak – samen met het OVCG – op te pakken. Daar gaan we in 2023 mee aan de slag.

Voetpaden Vol Verhalen

Voetpaden vol verhalen is een initiatief van bewoners en verenigingen in de voormalige gemeente Ten Boer. In 2022 is een aantal verhalencafés georganiseerd in verschillende dorpen, waarbij verhalen zijn opgehaald die als basis dienen voor nieuwe wandelroutes. Museum aan de A is aangehaakt om op basis van die verhalen in de toekomst een pop-up tentoonstelling in de bibliotheek van Ten Boer te realiseren.

Bedrijfs- voering en financiën

06

Bedrijfsvoering

Op het gebied van bedrijfsvoering hebben we in 2022 een aantal veranderingen en aanpassingen doorgevoerd. Bezoekersvoorwaarden en een klachtenprocedure zijn opgesteld. We hebben een digitaal programma voor het inroosteren van diensten en een programma voor het bijhouden van de vakantie-uren en overuren ingevoerd. Eind 2022 hebben we stappen gezet met het verder professionaliseren van de (financiële) bedrijfsvoering. In 2023 gaan we dit verder uitrollen. Met name de invoer van AFAS, een nieuw administratieprogramma moet hier sterk aan gaan bijdragen.

Zo gaan we de inkoopfunctie automatiseren waarbij kosten rechtstreeks aan projecten kunnen worden toegerekend. Daarnaast zal het inzicht in de financiële gang van zaken sterk worden verbeterd door iedere medewerker toegang te geven tot de voor haar/hem van belang zijnde onderdelen van de (financiële) administratie. Dit is met name van belang voor de verschillende projecten die het museum jaarlijks uitvoert. Het goed matchen van de baten en lasten van deze projecten is van groot belang voor het beheersen van de financiële positie van het museum.

Ook biedt AFAS ons een goede ondersteuning bij het opstellen van de periodieke financiële rapportages. De voorbereidingen hiertoe hebben we in de loop van 2022 gedaan. De daadwerkelijk start van het gebruik van AFAS is gerealiseerd op 1 januari 2023.

De IT-apparatuur en -omgeving in het museum was erg verouderd. Met een aantal aanpassingen en hulp van een externe partij voldoet deze weer aan de eisen die tegenwoordig gesteld worden. Verder hebben we de internetverbindingen in het museumgebouw aangepast, versterkt en beveiligd zodat de wifiverbinding nu zowel voor de medewerkers als voor de bezoekers krachtig genoeg is.

Tenslotte zoeken we op bedrijfsvoeringgebied de verbinding met het Groninger Museum. We bekijken of we functies in de backoffice van in samenwerking kunnen gaan uitvoeren om de kwetsbaarheid van een aantal functies binnen de eigen organisaties te verminderen. Daarnaast kijken we naar samenwerking in systemen bijvoorbeeld de migratie van Adlib naar Axiell en AFAS.

Financiën

De jaarrekening van de Stichting Museum aan de A laat in 2022 een negatief exploitatieresultaat zien van € 38.882. Dit is een uitzonderlijk resultaat, zeker ten

opzichte van de resultaten van de laatste jaren. Het heeft te maken met bijzondere omstandigheden waaronder de coronapandemie en de hoge energiekosten. Uit de tussentijdse rapportage over de normale exploitatie van het museum zagen we al in september een negatief resultaat i.v.m. achterblijvende bezoekersaantallen en veel hogere energielasten. Gelukkig blijkt dat het bezoekersaantal van de tweede helft van het jaar enorm aangetrokken is waardoor het resultaat minder negatief is geworden.

De in 2022 ontvangen middelen van de gemeente Groningen hebben we breed ingezet ter dekking van de ontwikkelkosten voor Museum aan de A. Verschillende trainingen voor het personeel, de ondersteuning bij personeelszaken en de ontwikkeling van de huisstijl en alle daaruit voortvloeiende kosten zijn daar voorbeelden van. De middelen van de Provincie Groningen zijn bedoeld voor de samenwerking met de andere musea in de provincie. In 2022 is de in 2021 ingezette lijn doorgezet en is onder andere in het kader van *Bitterzoet Erfgoed* een aantal activiteiten gerealiseerd. Ook het *Boeskoolfestival* in Zuidbroek is hier een mooi voorbeeld van.

Het museum heeft in 2021 bewust geen gebruik gemaakt van de coronasteunmaatregelen. In 2022 hebben we dat wel gedaan, te weten een bijdrage van ruim € 26.000 van de Provincie en € 15.000 van het Mondriaan Fonds.

Aanpassing presentatie en waarderingsgrondslagen

In 2023 is gebleken dat de wijze van het verwerken van een meerjarige (project) subsidie zoals dat tot en met de jaarrekening 2021 gebeurde niet aansluit met het nieuwe

format van de jaarrekening 2022. Omdat de toegekende subsidie over meerdere jaren moet worden ingezet is het in dit geval niet passend om de volledige subsidie als bate te nemen in het jaar van ontvangst. In de jaarrekening 2022 is de subsidie die in 2021 is ontvangen maar niet in dat jaar volledig is besteed als vooruit ontvangen bedragen in de balans verwerkt. De vergelijkende cijfers van 2021 zijn daarom aangepast. Voor inzicht in de verwerking wordt verwezen naar de toelichting bij het eigen vermogen in de jaarrekening 2022.

Vooruitblik

Het jaar 2023 en volgende jaren zal volledig in het teken staan van de vernieuwbouw van het museum. Naast het verkrijgen van de noodzakelijke financiële middelen om de investeringen van de nieuwbouw en de inrichting te dekken, willen we onze geldstromen optimaliseren (schenkingen, subsidies, eigen inkomsten uit entreegelden, winkel en horeca). Het is onze doelstelling om in 2026 een groter deel van de kosten uit eigen inkomsten te verkrijgen (tickets, zaalhuur, catering etc.).

Om goed voorbereid te zijn op de toekomst wordt ook gekeken naar het kassasysteem, *ticketing* en de mogelijkheden van online reserveringen. Vooral voor de ontvangsten van scholen en groepen is dit van belang. We willen werken aan een systeem dat voor alle medewerkers toegankelijk is. Het streven is om vanaf de heropening in 2025 50.000 bezoekers per jaar in het museum te ontvangen. De samenwerking met onze vaste partners zal hierin een belangrijke rol krijgen. Zoals we al eerder hebben opgemerkt kijken we ook naar mogelijkheden om in de backoffice met het Groninger Museum samen te werken.

Giften en donaties

07

Naast de structurele subsidies die wij hebben ontvangen van Gemeente en Provincie hebben we in 2022 verschillende giften met een bepaalde bestemming of voor algemene ondersteuning ontvangen. Onder dankzegging voor de geboden hulp noemen we hier personen en instellingen die donaties en giften aan het museum deden.

- Mondriaan Fonds
- Stichting Emmaplein Foundation
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Cultuureducatie met Kwaliteit
- Stichting Erfgoedpartners
- Stichting Nationaal Restauratiefonds
- Legaat van particulier
- Giften van particulieren en organisaties
- Donaties gestort in de *schatkist* bij de entree van het museum.

Colofon

Tekst	Nicolette Bartelink, Michèle Corbier, Karlijn Donders, Nicki Guenther, Carla de Groot, Wicher Kerkmeijer, Jaspert Meijburg en Sanne Meijer.
Fotografie	Roelof Bos, Stella Dekker, Dave Andrew Graanoogst, Niels Knelis Meijer, Joost Nuijten, Anita Oosterloo, Sebastiaan Rodenhuis, Arjen Verschoor en collectie Groninger Archieven.
Redactie	Nicolette Bartelink, Karlijn Donders en Nicki Guenther.
Vormgeving	Honing Mosterd

Stichting Museum aan de A
Brugstraat 24
9711 HZ Groningen
050 312 22 02
museumaandea.nl

